

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Відокремлений структурний підрозділ
«Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені Івана Франка»

В.о.директора О.І. Сурмач
 « » 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Екологічне законодавство»

Галузь знань 10 Природничі науки

Спеціальноті 101 Екологія

Статус дисципліни нормативна

Нормативна (вибіркова)

Циклова комісія викладачів з професійно-орієнтованих дисциплін спеціальності «Екологія»

Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Кредити ЕКТС	Загальний обсяг дисциплін	Кількість годин					Вид семестрового контролю			
					Аудиторні заняття								
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	II	IV	90/3	90	34	-	34		22	-	+		

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки
фахового молодшого бакалавра

Освітньо-професійний ступінь

Розробник: Химочка Г.М. викладач
 Підпис (Ініціали та прізвище викладача (науковий ступінь та вчене звання)

Затверджено на засіданні циклової комісії.

Протокол № 1 від 30 січня 2021 р.

Голова циклової комісії О.З.Луцишин
 Підпис (Ініціали та прізвище)

Схвалено на засіданні Педагогічної ради коледжу.

Протокол №   від   20   р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: засвоєння студентами основних положень екологічного законодавства України, принципів його застосування та вдосконалення, а також вивчення основних норм міжнародного екологічного права.

Предметом сучасного екологічного законодавства є три групи суспільних відносин:

- природоресурсні відносини: щодо охорони і раціонального використання окремих видів природних об'єктів;
- природоохоронні відносини: щодо охорони і раціонального використання окремих природних комплексів;
- забезпечення екологічної безпеки: щодо узбереження здоров'я людини, її майна і господарської діяльності від різних екологічних загроз.

Завдання: ознайомити студентів з основними законодавчими актами та міжнародними нормами у сфері екології, провести їх аналіз, а саме:

- вивчити питання про предмет, метод і систему екологічного законодавства, його принципи, джерела, об'єкти та суб'єкти, правові основи екологічного управління, екологічні права та обов'язки громадян, право власності на природні ресурси, загальні положення права природокористування;
- дослідити правове забезпечення екологічної безпеки, економічного механізму природокористування та охорони навколошнього природного середовища, формування і функціонування екологічної мережі, екологічні спори, правове регулювання використання та охорони земель, вод, надр, рослинного та тваринного світу, атмосферного повітря, курортних, лікувально-оздоровчих та рекреаційних територій і зон, поводження з відходами, правовий режим надзвичайних екологічних ситуацій, правове забезпечення використання та охорони природних ресурсів виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу України, міжнародне екологічне право та міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля, а також засвоєння таких підгалузей права, як: водне, гірниче, лісове, фауністичне, атмосферне;
- сформувати у студентів потребу в постійній самоосвіті і вдосконаленні своїх теоретичних знань та практичних навичок щодо застосування відповідних норм і в цілому поглибити знання про право завдяки ознайомленню з особливостями його застосування у сфері взаємодії людини та природи;

Процес вивчення курсу «Екологічне законодавство»

передбачає, що студенти повинні **знати**:

- загальні положення, принципи і методи екологічного права;
- поняття природних ресурсів як об'єктів правової охорони, право власності та користування природними ресурсами та їх зміст;
- екологічні права та обов'язки громадян України;
- юридичну відповідальність за екологічні правопорушення;
- особливості правового регулювання використання окремих природних ресурсів: землі, надр, лісів тощо.

Заплановані результати навчання

студенти повинні **вміти**:

- аналізувати особливості екологічних правовідносин, розрізняти види юридичної відповідальності, що настає за порушення вимог екологічного законодавства та особливості її застосування залежно від суб'єкта, який вчинив правопорушення;
- готувати документи, рішення з питань, що прямо чи опосередковано пов'язані із впливом на довкілля, споживанням ресурсів природи.

Зміст дисципліни:

Змістовий модуль 1. Предмет та джерела екологічного законодавства.

Тема 1. Предмет, метод, поняття, принципи та система екологічного права

Предмет екологічного права. Поняття, сутність та зміст еколого-правових відносин, їх класифікації. Види екологічних правовідносин.

Поняття та елементи навколошнього природного середовища як об'єкта екологічного права. Суб'єкти екологічного права.

Принципи екологічного права та екологічного законодавства. Система екологічного права як галузі: права; науки; навчальної дисципліни. Екологічне право як самостійна галузь права, його підгалузі.

Тема 2. Джерела екологічного права. Закон «Про охорону навколошнього природного середовища»

Поняття, загальна характеристика і система джерел екологічного права.

Конституція України як основний закон у системі екологічного права. Закон України "Про охорону навколошнього природного середовища" як базовий закон у системі джерел екологічного права.

Поресурсові кодекси та закони як спеціалізовані джерела екологічного права України (Земельний, Лісовий, Водний кодекси, Кодекс України про надра, закони "Про рослинний світ", "Про тваринний світ", "Про природно заповідний фонд", "Про екологічну мережу", "Про охорону атмосферного повітря").

Нормативно-правові акти органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в галузі екологічного права. Міжнародні договори та інші міжнародно-правові акти як джерела екологічного права.

Тема 3. Правові основи управління природокористування і охорони навколошнього природного середовища (екологічне управління)

Поняття, види, форми, методи і принципи управління в галузі екології 2. Система органів державного управління в галузі екології 3. Функції управління в галузі екології.

Тема 4. Право власності на природні ресурси в Україні. Право природокористування.

Поняття, особливості, зміст та форми права власності на природні ресурси. Конституційні засади права власності на природні ресурси. Право державної, комунальної та приватної власності на природні ресурси. Основні права та обов'язки власників природних ресурсів. Загальна характеристика та зміст права природокористування. Основні принципи природокористування.

Об'єкти права природокористування та їх співвідношення із об'єктами права власності на природні ресурси. Суб'єкти права природокористування, їх класифікація.

Правові види природокористування; їх класифікація за об'єктами і суб'єктами, термінами користування та іншими ознаками. Право загального і спеціального природокористування та їх ознаки. Підстави зупинення та припинення права

природокористування, види і класифікація таких підстав (відповідні юридичні дії, факти, події).

Тема 5 . Екологічні права та обов'язки громадян

Основні екологічні права людини і громадянина. Гарантії їх дотримання. Обов'язки громадян у сфері охорони довкілля і використання природних ресурсів. Види і форми контролю за дотриманням норм екологічного права. Нагляд у сфері охорони природи.

Місце державного контролю в системі державного управління навколошнім середовищем, визначення суб'єктів державного контролю, його форми та стадії, а також розмежування контролю та нагляду в сфері охорони навколошнього природного середовища.

Громадські природоохоронні формування та громадські інспектори з охорони довкілля (Наказ Мінекоресурсів України "Про затвердження Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля" від 27.02.2002).

Модульна контрольна робота 1.

Змістовий модуль 2. Правове регулювання використання, відтворення та охорони природних ресурсів

Тема 6. Екологічне законодавство щодо землекористування

Земля як об'єкт правового регулювання. Загальна характеристика Земельного кодексу. Земельна реформа в Україні. Право власності на землю. Право землекористування. Правова охорона земель.

Тема 7. Законодавче регулювання використання та охорони вод

Загальна характеристика права користування водами: поняття, принципи, об'єкти, суб'єкти тощо. Види права водокористування. Підстави і порядок виникнення права водокористування. Права та обов'язки водокористувачів. Підстави і порядок припинення права водокористування. Правові заходи охорони вод. Відповідальність за порушення законодавства про використання і охорону вод та відтворення водних ресурсів.

Тема 8. Законодавство щодо користування надрами

Загальна характеристика права користування надрами: поняття, суб'єкти, об'єкти та види права надрокористування. Підстави та порядок виникнення, зміни, призупинення та припинення права користування надрами. Спеціальні дозволи на користування надрами. Підстави та порядок надання та вилучення гірничих відводів. Особливості використання надр на підставі угод про розподіл продукції. Відповідальність за порушення законодавства про надра.

Тема 9. Правове регулювання охорони атмосферного повітря

Поняття та особливості атмосферного повітря як об'єкта правової охорони. Способи охорони атмосферного повітря. Закон України «Про охорону атмосферного повітря». Поняття та особливості правової охорони атмосферного повітря. Система правових заходів щодо охорони атмосферного повітря.

Відповіальність за порушення законодавства в галузі охорони атмосферного повітря. Особливості відшкодування шкоди, завданої порушенням атмосфера-охоронного законодавства.

Тема 10. Законодавство щодо охорони рослинного світу.

Правове регулювання використання та охорони лісів.

Лісовий кодекс. Закон України «Про ліси».

Правове регулювання заходів з охорони рослинного світу.

Тема 11. Законодавство щодо охорони тваринного світу.

Об'єкти правового регулювання . Право власності на тваринний світ та право користування об'єктами тваринного світу. Правове регулювання заходів з охорони тваринного світу.

Тема 12. Законодавство України про природно-заповідний фонд

Особливості правового режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Види юридичної відповіальності застосовуються за порушення норм законодавства про природно-заповідний фонд.

Тема 13. Правове регулювання використання та охорони курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон.

Правовий режим лікувально-оздоровчих, курортних та рекреаційних зон.

Закон України «Про курорти».

Тема 14. Правове забезпечення формування та функціонування екологічної мережі України.

Поняття та структурні елементи екологічної мережі України.

Правовий режим водно-болотних угідь.

Тема 15. Правове регулювання поводження з відходами. Поняття про відходи. Класифікація відходів. Права та обов'язки суб'єктів у сфері поводження з відходами.

Контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням. Відповіальність за порушення законодавства у сфері поводження з відходами.

Закони України «Про відходи», «Поводження з радіоактивними відходами».

Тема 16. Міжнародне екологічне законодавство

Поняття та система міжнародного екологічного права. Загальна характеристика джерел міжнародного екологічного права. Основні принципи. Об'єкти міжнародно-правової охорони.

Тема 17. Відповіальність за порушення екологічного законодавства

Поняття та загальна характеристика відповіальності в екологічному праві. Визначення та головні ознаки екологічного правопорушення. Особливості, склад, загальна класифікація екологічних правопорушень. Види юридичної відповіальності за порушення

екологічного законодавства. Особливості відшкодування майнової шкоди заподіяної довкіллю. Особливості розгляду екологічних спорів.

Модульна контрольна робота 2.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ те ми	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
		Денна форма					
		Усього	у тому числі	л	п	лаб	інд
<u>Змістовий модуль 1. Предмет та джерела екологічного законодавства.</u>							
1	Предмет, метод, поняття, принципи та система екологічного права	5	2	2			1
2	Джерела екологічного права. Закон України «Про охорону навколошнього природного середовища»	5	2	2			1
3	Правові основи управління природокористуванням і охороною навколошнього природного середовища (екологічне управління)	6	2	2			2
4	Право власності на природні ресурси в Україні. Право природокористування.	6	2	2			2
5	Екологічні права та обов'язки громадян. <i>Модульна контрольна робота 1.</i>	4	2		2		-
	Разом за модулем 1	26	10	10			6
<u>Змістовий модуль 2. Правове регулювання використання, відтворення та охорони природних ресурсів</u>							
6	Екологічне законодавство щодо землекористування	6	2	2			2
7	Законодавче регулювання використання та охорони вод	5	2	2			1
8	Законодавство щодо користування надрами	5	2	2			1
9	Правове регулювання охорони атмосферного повітря	5	2	2			1
10	Законодавство щодо охорони рослинного світу. Правове регулювання використання та охорони лісів. Лісовий кодекс	6	2	2			2
11	Законодавство щодо охорони тваринного світу	6	2	2			2
12	Законодавства України про природно-заповідний фонд	4	2	2			-
13	Правове регулювання поводження з відходами	6	2	2			2

14	Правове регулювання використання та охорони курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон	5	2	2				1
15	Правове забезпечення формування та функціонування екологічної мережі України	6	2	2				2
16	Міжнародне екологічне законодавство	6	2	2				2
17	Відповіальність за порушення екологічного законодавства <i>Модульна контрольна робота 2.</i>	4	2		2			-
Разом за модулем 2			64	24	24			16
Усього годин за семestr			90	34	34			22

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Зміст лекційного курсу для студентів денної форми навчання
IV семестр

№ теми	Перелік тем лекцій	К-сть годин
1	Предмет, метод, поняття, принципи та система екологічного права	2
2	Джерела екологічного права. Закон України «Про охорону навколошнього природного середовища»	2
3	Правові основи управління природокористуванням і охороною навколошнього природного середовища (екологічне управління)	2
4	Право власності на природні ресурси в Україні. Право природокористування.	2
5	Екологічні права та обов'язки громадян.	2
6	Екологічне законодавство щодо землекористування	2
7	Законодавче регулювання використання та охорони вод	2
8	Законодавство щодо користування надрами	2
9	Правове регулювання охорони атмосферного повітря	2
10	Законодавство щодо охорони рослинного світу. Правове регулювання використання та охорони лісів. Лісовий кодекс	2
11	Законодавство щодо охорони тваринного світу	2
12	Законодавства України про природно-заповідний фонд	2
13	Правове регулювання поводження з відходами	2
14	Правове регулювання використання та охорони курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон	2
15	Правове забезпечення формування та функціонування екологічної мережі України	2
16	Міжнародне екологічне законодавство	2
17	Відповіальність за порушення екологічного законодавства.	2
Разом за IV семestr		
		34

**Перелік практичних (семінарських) занять
для студентів денної форми навчання
IV семестр**

№ теми	Перелік тем практичних (семінарських)	К-сть годин
1	Розвиток екологічного законодавства. Система екологічного права.	1
2	Джерела екологічного права. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	2
3	Правові основи управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища	2
4	Право власності на природні ресурси в Україні. Право природокористування.	2
5	Екологічні права та обов'язки громадян. <i>Модульна контрольна робота 1.</i>	2
6	Екологічне законодавство щодо землекористування	2
7	Законодавче регулювання використання та охорони вод	2
8	Законодавство щодо користування надрами	2
9	Правове регулювання охорони атмосферного повітря	2
10	Законодавство щодо охорони рослинного світу. Правове регулювання використання та охорони лісів.	2
11	Законодавство щодо охорони тваринного світу	2
12	Законодавства України про природно-заповідний фонд	2
13	Правове регулювання поводження з відходами	2
14	Правове регулювання використання та охорони курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон	2
15	Правове забезпечення формування та функціонування екологічної мережі України	2
16	Міжнародне екологічне законодавство	2
17	Відповіальність за порушення екологічного законодавства <i>Модульна контрольна робота 2.</i>	2
Разом за семестр		34

**Самостійна робота
для студентів денної форми навчання
IV семестр**

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Система екологічного законодавства	1
2	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	1
3	Система органів управління в галузі екології.	2
4	Загальна характеристика та зміст права природокористування. Основні принципи природокористування .	2
5	Поділ земель на категорії за основним цільовим призначенням.	2
6	Води як об'єкт правової охорони, використання й відтворення.	1
7	Спеціальні дозволи на користування надрами.	1
8	Закон України «Про охорону атмосферного повітря»	1

9	Лісовий кодекс. Червона книга України.	2
10	Правове регулювання полювання і мисливського господарства.	1
11	Правове регулювання рибальства та рибного господарства.	1
12	Закони України «Про відходи», «Поводження з радіоактивними відходами».	2
13	Закон України «Про курорти»	1
14	Правовий режим водно-болотних угідь.	2
15	Об'єкти міжнародно-правової охорони.	2
Разом за IV семестр		22

4. ПИТАННЯ, ЯКІ ВИНЕСЕНО НА ЗАЛІК З ДИСЦИПЛІНИ

1. Поняття та предмет екологічного законодавства України.
2. Система екологічного права України.
3. Принципи та завдання екологічного права України.
4. Джерела екологічного законодавства України.
5. Зміст права власності на природні ресурси.
6. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства.
7. Адміністративна відповідальність за порушення екологічного законодавства.
8. Цивільно-правова відповідальність за порушення екологічного законодавства.
9. Кримінальна відповідальність за порушення екологічного законодавства.
10. Земля як об'єкт правової охорони.
11. Земельний фонд України та землеустрій, земельний кадастр.
12. Право власності на землю та право землекористування в Україні.
13. Право постійного користування землею в Україні.
14. Право оренди на земельну ділянку в Україні.
15. Охорона земель в Україні.
16. Відповідальність за порушення земельного законодавства.
17. Поділ земель на категорії за основним цільовим призначенням.
18. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення.
19. Водний фонд України.
20. Види водокористування і їх характеристика.
21. Водокористувачі в Україні. Поняття загального водокористування.
22. Права та обов'язки водокористувачів.
23. Охорона вод.
24. Водоохоронні зони та зони санітарної охорони.
25. Відповідальність за порушення водного законодавства.
26. Лісовий фонд України (характеристика).
27. Право спеціального використання лісових ресурсів.
28. Види використання лісових ресурсів.
29. Право загального використання лісових ресурсів.
30. Охорона лісів.
31. Відповідальність за порушення лісового законодавства.
32. Цивільного-правова відповідальність за порушення лісового законодавства.
33. Спеціальне використання об'єктів тваринного світу.
34. Право власності на об'єкти тваринного світу.
35. Охорона тваринного світу.
36. Відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ.

37. Атмосферне повітря як об'єкт правової охорони.
38. Обов'язки суб'єктів щодо охорони атмосферного повітря.
39. Охорона атмосферного повітря.
40. Відповіальність за порушення законодавства щодо охорони атмосферного повітря.
41. Поняття надр. Власність на надра. Види користування надрами.
42. Порядок здійснення права користування надрами.
43. Користувачі надр. Їх права і обов'язки.
44. Охорона надр.
45. Відповіальність за порушення законодавства про надра.
46. Охоронні зони територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.
47. Природні заповідники, їх правовий режим.
48. Національні природні парки, їх правовий режим.
49. Охорона природно-заповідного фонду.
50. Відповіальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд.

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- застосування інтерактивних методів навчання;
- проведення лекційних та семінарських, практичних занять;
- впровадження комп'ютерної технології навчання;
- робота з документами.

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- поточний контроль знань студентів;
- поточний контроль самостійної роботи студентів;
- усне опитування на практичних (семінарських) заняттях;
- участь у дискусіях;
- тестовий контроль;
- бальна система оцінювання самостійної роботи, індивідуальних завдань, рефератів, доповідей;
- оцінювання та аналіз модульних контрольних робіт.

7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 100 балів. Результат роботи студента протягом семестру (100 балів) складається з наступних компонентів:

- результатів роботи під час *семінарських (практичних) занять* (54 балів). Підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях визначається як сума балів, отриманих за усні відповіді (доповіді) студента і виконані практичні роботи. Передбачається, що викладач оцінюватиме знання студента не менше як на половині від запланованих у семестрі семінарських занять.

- *двох модульних контрольних робіт* (9 і 20 = 29 балів), що проводиться за результатами вивчення частини навчального курсу (змістового модуля 1, змістового модуля 2).

- *самостійна робота студентів* упродовж семестру (макс. 20 балів):

реферати – (10 балів), індивідуальна робота – (10 балів).

Підсумковим контролем знань є залік в четвертому семестрі. До нього допускаються студенти, що виконали всі практичні роботи, задовільно написали контрольні роботи протягом семестру та виконали і захистили індивідуальні завдання.

Поточне тестування та самостійна робота																			С а м о ст і й на ро бо та	С у м а	
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2																
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	M K P 1	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17	M K P 2			
3	3	3	3	3	9	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка в балах	ECTS	Визначення	Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку (національна Шкала)	Залік
90-100	A	Відмінно	Відмінно	Зара ховано
81-89	B	Дуже добре	Добре	
71-80	C	Добре		
61-70	D	Задовільно	Задовільно	
51-60	E	Достатньо		

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма дисципліни.
2. Навчальні, наочні посібники, технічні засоби навчання.
3. Конспекти лекцій з Екологічного законодавства.
4. Комплекс завдань для модульних контрольних робіт.

5. Інструктивно-методичні матеріали до семінарського заняття.
6. Методичні рекомендації та розробки викладача.
7. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Екологічне право. Навчально-методичний посібник для студентів денної форми навчання / уклад. : А.П. Гетьман, С.В. Разметаєв, Г.В. Анісімова та ін.. – Х.: Нац.ун-т “Юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого”, 2012. – 96 с.
2. Екологічне право: підруч. / Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”; за ред.. А.П. Гетьмана. – Х.: Право, 2013. – 432 с.
3. Екологічне право України. Особлива частина: навч. посібник / О.М. Шуміло (кер. авт. кол.), В.А. Зуев, І.В. Бригадир та ін..- К.: Центр учб. л-ри, 2013. – 432 с.

Додаткова

1. Конституція України.
2. Декларація Rio-de-Жанейро щодо навколошнього середовища та розвитку від 14 червня 1992 року.
3. Стокгольмська декларація (щодо питань навколошнього середовища) від 16 червня 1972 року.
4. Конвенція по морському праву от 30 апраля 1982 года.
5. Конвенція про доступ до інформації і участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, від 25 червня 1998 року.
6. Конвенція про цивільну відповідальність за ядерну шкоду в ред. Від 12 вересня 1997 року.
7. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів від 2 лютого 1971 року.
8. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року.
9. Гірничий закон України від 6 жовтня 1999 року.
10. Господарський кодекс України.
11. Господарський процесуальний кодекс України.
12. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року.
13. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
14. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 року.
15. Кримінальний кодекс України.
16. Лісовий кодекс України.
17. Закон України Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку від 8 лютого 1995 року.
18. Закон України Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обмежень від 1 липня 2004 року.
19. Закон України Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів від 31 травня 2007 року.
20. Закон України Про екологічний аудит від 24 червня 2004 року.
21. Закон України Про екологічну мережу України від 24 червня 2004 року.
22. Закон України Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру від 8 червня 2000 року.

24. Закон України Про зону надзвичайної екологічної ситуації закон України від 13 липня 2002 року.
25. Закон України Про курорти від 15 жовтня 2000 року.
26. Закон України Про мисливське господарство та полювання від 22 лютого 2000 року.
27. Закон України Про мораторій на проведення суцільних рубок на гірських схилах в ялищево-букових лісах карпатського регіону від 10 лютого 2000 року.
28. Закон України Про об'єкти підвищеної небезпеки від 18 січня 2001 року.
29. Закон України Про охорону атмосферного повітря від 21 червня 2001 року.
30. Закон України Про охорону земель від 19 червня 2003 року.
31. Закон України Про охорону навколошнього природного середовища від 25 липня 1991 року.
32. Закон України Про питну воду та питне водопостачання від 10 січня 2002 року.
33. Закон України Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи від 27 лютого 1991 року.
34. Закон України Про природно-заповідний фонд від 16 липня 1992 року.
35. Закон України Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них від 6 лютого 2003 року.
36. Закон України Про рослинний світ від 9 квітня 1999 року.
37. Закон України Про тваринний світ від 13 грудня 2001 року.
38. Закон України Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення від 13 грудня 2001 року.
39. Закон України Про Червону книгу України від 7 лютого 2002 року.
40. Цивільний кодекс України.
41. Постанова Пленуму Верховного Суду України Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля від 10 грудня 2004 року.
42. Закон України Про захист прав споживачів від 12 травня 1991 року.
43. Закон України Про доступ до публічної інформації від 13 січня 2011 року.
44. Закон України Про звернення громадян від 02 жовтня 1996 року.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Ільків Н.В. Екологічне право України. Курс лекцій. – Львів, 2013. Режим доступу: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/207/1/Ilkiv%20ekolog%20kurs%20lekts.pdf>
2. Нормативні акти, розміщені на сайті Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Програму склали викладач

Діана –

Химочка Г.М.